

**załącznik
do uchwały nr XXXIX/797/09
Rady Miasta Katowice
z dnia 23 marca 2009r.**

Sprawozdanie z realizacji

**MIEJSKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
NA 2008 ROK**

przyjętego uchwałą nr XX/376/07 Rady Miasta Katowice z dnia 20 grudnia 2007r.,
zmienionego uchwałą nr XXXIII/705/08 Rady Miasta Katowice z dnia 27 listopada 2008r.



I. Cele Programu :

- **promocja zdrowego, wolnego od środków uzależniających, stylu życia,**
- **zmniejszanie rozmiaru aktualnie istniejących problemów alkoholowych i narkotykowych,**
- **zapobieganie powstawaniu nowych, niekorzystnych problemów społecznych wynikających z używania środków uzależniających zwłaszcza przez dzieci i młodzież.**

Zgodnie z preambułą do *Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2008 rok* oraz preambułą do *Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2008 rok*, programy te podlegały współrealizacji.

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oraz osób zagrożonych uzależnieniem poprzez:

- a) zwiększanie dostępności leczenia odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach

1000 osobodni świadczeń zdrowotnych w formie oddziału dziennego dla osób uzależnionych od alkoholu ze znacznym upośledzeniem w funkcjonowaniu społecznym – realizowane na terenie Oddziału Dziennego Terapii Uzależnienia od Alkoholu przy ul. Korczaka 2 w Katowicach przez Polskie Towarzystwo Psychoterapii Uzależnień - Oddział Śląski

- b) prowadzenie działalności Ośrodka Pomocy dla Osób Uzależnionych od Alkoholu funkcjonującego w ramach Miejskiej Izby Wytrzeźwień i Ośrodka Pomocy dla Osób Uzależnionych od Alkoholu

Placówka prowadzi programy terapeutyczne dla osób uzależnionych (grupa wstępna-motywacyjna, edukacyjno-terapeutyczna, zapobiegania nawrotom picia, terapii pogłębionej), współuzależnionych (grupa psychoedukacyjna i terapii pogłębionej), psychoterapię dla dorosłych dzieci alkoholików, konsultacje i doraźną pomoc w innych uzależnieniach, pomoc w sytuacjach kryzysowych, porady prawne.

| Rodzaj porad | Liczba porad |
|-------------------------------------|--------------|
| Porady terapeutyczne | 4.443 |
| dla osób: | |
| - uzależnionych | 3.127 |
| - współuzależnionych | 1.111 |
| - innych | 205 |
| Porady prawne | 115 |
| Razem porady terapeutyczne i prawne | 4.558 |

W ramach grupowych form pracy terapeutycznej: **296 spotkań, 592 godziny**

c) prowadzenie działalności Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin pomaga podopiecznym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w rozwiązywaniu problemów alkoholowych, w ścisłej współpracy z pracownikami socjalnymi Terenowych Punktów Pomocy Społecznej. CPU prowadzi następującą działalność:

- Działalność diagnostyczną w zakresie:
 - picia szkodliwego,
 - uzależnienia od alkoholu,
 - sytuacji w rodzinie z problemem alkoholowym.
- Działalność diagnostyczno-motywacyjną dotyczącą podopiecznych z problemem alkoholowym prowadzoną poprzez:
 - konsultacje indywidualne,
 - wizyty w środowisku,
 - spotkania grupowe mające na celu diagnozę oraz monitorowanie procesu zdrowienia u osób uzależnionych,
 - spotkania grupowe mające na celu wsparcie w utrzymywaniu abstynencji,
 - spotkania grupowe w celu diagnozy sytuacji w rodzinie z problemem alkoholowym.
- Działalność szkoleniową, poradnictwo i konsultacje dla pracowników MOPS.
- Prowadzenie programów w szczególności:
 - Profilaktyczno – edukacyjnych,
 - Diagnostycznych – pod kątem występowania u podopiecznych problemu alkoholowego (program „Ja i alkohol”),
 - Motywacyjno – informacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu (program „Mój plan”),
 - Wspierających proces zdrowienia w chorobie alkoholowej oraz monitorowanie procesu ich zdrowienia (program „Trzeźwość”),
 - Edukacyjnych dla osób z diagnozą picie szkodliwe (program „Poradnik”),
 - Readaptacyjnych (program „12”).

Do Centrum kierowane są przez pracowników socjalnych zarówno osoby ze zdiagnozowanym uzależnieniem od alkoholu, jak i osoby u których jest podejrzenie istnienia problemu alkoholowego. Jednocześnie – w celu lepszej diagnozy problemów alkoholowych wśród podopiecznych Ośrodka – każdy pracownik MOPS, w przypadku stawienia się w MOPS osoby pod wpływem alkoholu, ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej z tego zdarzenia, co skutkuje skierowaniem na program diagnostyczny dotyczący problemu alkoholowego oraz zmianą formy realizacji świadczeń pomocy społecznej z pieniężnej na niepieniężną.

| | |
|---|------------|
| Łączna liczba osób objętych pomocą Centrum w tym: | 568 |
| Osoby z problemem alkoholowym | 555 |
| Osoby współuzależnione | 13 |

Klienci z problemem alkoholowym kierowani są na programy realizowane w CPU. Uczestnictwo w tych programach jest obowiązkowe, a nieobecność na zajęciach lub nieprzestrzeganie regulaminu skutkuje wstrzymaniem realizacji świadczeń na jeden miesiąc. W zajęciach uczestniczą dwie grupy osób: otrzymujące pomoc na mocy decyzji warunkowych oraz otrzymujące pomoc bez decyzji warunkowych, tzw. wolni słuchacze.

„Ja i Alkohol”, program przeznaczony dla osób, u których zaobserwowano fakty świadczące o możliwości występowania problemu alkoholowego. Celem udziału jest rozpoznanie własnego stylu picia, negatywnych konsekwencji wynikających z używania alkoholu oraz edukacja na temat problemów alkoholowych, a w efekcie diagnoza problemu alkoholowego. Spotkania grupowe odbywają się codziennie w dni robocze (oprócz środy) i trwają 2 godziny. Integralną częścią programu są spotkania indywidualne z prowadzącym konsultantem. Udział w programie trwa 2 miesiące.

| | |
|---|------------|
| Liczba osób uczestniczących w zajęciach | 127 |
| Liczba grup | 1 |

„Mój Plan”, program przeznaczony dla osób uzależnionych, które zostały zdiagnozowane w programie „Ja i Alkohol”, lub zerwały wcześniej współpracę i podejmują ją na nowo, lub zakończyły cykl współpracy i przerwały abstynencję. Celem udziału w zajęciach jest: zdobycie wiadomości na temat form i miejsc leczenia odwykowego, skonstruowanie indywidualnego planu leczenia, wypracowanie sposobu dokumentowania działań dotyczących leczenia. Uczestnictwo w programie obejmuje 4 tygodnie, spotkania odbywają się 1 raz w tygodniu i trwają 2 godziny.

| | |
|---|------------|
| Liczba osób uczestniczących w zajęciach | 155 |
| Liczba grup | 1 |

Osoby, które ukończyły program „Mój Plan”, a ze względów zdrowotnych nie mogą uczestniczyć w standardowych ofertach terapeutycznych placówek służby zdrowia, mogą uczestniczyć w programie readaptacyjnym „12”. Zajęcia odbywają się 2 razy w tygodniu i trwają 2 godziny, a czas uczestnictwa danej osoby w programie to rok.

| | |
|---|-----------|
| Liczba osób uczestniczących w zajęciach | 27 |
| Liczba grup | 1 |

„Poradnik”, program przeznaczony dla osób z rozpoznaniem problemem alkoholowym, polegającym na „picciu szkodliwym”. Celem udziału w zajęciach jest uświadomienie wpływu alkoholu na stan zdrowia, nauka radzenia sobie z nieprzyjemnymi uczuciami oraz nauka umiejętności asertywnych zachowań abstynenckich. Udział w programie obejmuje 8 spotkań, które odbywają się raz w tygodniu i trwają 2 godziny.

| | |
|---|-----------|
| Liczba osób uczestniczących w zajęciach | 22 |
| Liczba grup | 1 |

Od połowy marca 2008r., z uwagi na małą ilość klientów z tym rozpoznaniem, program „Poradnik” został zawieszony. Osoby u których rozpoznano problem picia szkodliwego

kierowane były na konsultacje indywidualne do konsultantów CPU pełniących dyżury w jednostkach administracyjnych MOPS.

„**Trzeźwość**”, program przeznaczony dla osób uzależnionych od alkoholu. Celem udziału w zajęciach jest wspieranie umiejętności niezbędnych w radzeniu sobie z uzależnieniem w oparciu o program terapeutyczny, który podopieczni realizują w specjalistycznych placówkach odwykowych. Udział podopiecznych w programie trwa do czasu zakończenia przez nich udziału w terapii odwykowej.

| | |
|---|-----|
| Liczba osób uczestniczących w zajęciach | 115 |
| Liczba grup | 4 |

„**Ja w rodzinie**”, program adresowany do partnerów osób uzależnionych od alkoholu. W roku 2008 spotkania grupowe w ramach programu zostały zawieszane. Odbywały się konsultacje indywidualne, podczas których dokonywana jest ocena aktualnej sytuacji w rodzinie, a także przekazywane są informacje na temat możliwości korzystania z pomocy terapeutycznej, medycznej, prawnej i socjalnej.

| | |
|--|----|
| Liczba osób uczestniczących w spotkaniach indywidualnych | 13 |
|--|----|

„**Absolwent**”, program przeznaczony dla osób uzależnionych od alkoholu, które zakończyły program „Trzeźwość”. Celem udziału w zajęciach jest wspieranie pozytywnych zmian życiowych związanych z utrzymywaniem abstynencji oraz doradztwo psychologiczne i socjalne w bieżących trudnościach. Udział w programie trwa rok. Spotkania odbywają się 1 raz w kwartale i trwają 2 godziny.

| | |
|---|----|
| Liczba osób uczestniczących w zajęciach | 21 |
| Liczba grup | 1 |

„**Ciąża bez alkoholu**”, program będący odpowiedzią na ogólnopolską kampanię „Ciąża bez alkoholu” skierowany do kobiet w wieku rozrodczym, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży. Celem jest zmniejszenie liczby kobiet pijących w czasie ciąży oraz zwiększenie wiedzy na temat negatywnego wpływu alkoholu na dziecko w okresie prenatalnym. Program obejmował 4 spotkania, które odbywały się raz w tygodniu z udziałem zaproszonych gości – specjalistów. W 2008 roku zrealizowano jedną edycję programu

| | |
|---|---|
| Liczba osób uczestniczących w zajęciach | 4 |
| Liczba grup | 1 |

„**Jak opiekować się dzieckiem z FAS**” – program edukacyjny, adresowany dla rodzin zastępczych sprawujących opiekę nad dziećmi z alkoholowym zespołem płodowym. Uczestnikami programu byli rodzice lub jedno z nich.

Główne cele programu to: uzupełnianie wiedzy nt. alkoholowego zespołu płodowego oraz innych uszkodzeń wywołanych spożywaniem alkoholu przez kobietę ciężarną u dzieci wymagających opieki zastępczej, usystematyzowanie wiedzy nt. zasad postępowania z

dzieckiem, neurostymulacji i terapii uszkodzeń mózgu, podwyższenie kompetencji opiekunów wychowujących dzieci z FAS, uzyskanie wsparcia w realizacji opieki zastępczej.

Poza realizacją programów grupowych konsultanci CPU prowadzą także indywidualne konsultacje z klientami. Jest to kolejny sposób realizacji zadań z klientami, którzy z przyczyn zdrowotnych, rodzinnych nie mogą uczestniczyć w zajęciach grupowych.

W 2008 roku prowadzonych indywidualnie było 217 klientów z 12 jednostek administracyjnych Ośrodka. Spotkania dotyczyły zarówno diagnozy problemu alkoholowego, motywowania do podjęcia terapii, monitorowania terapii, monitorowanie abstynencji itp. Spotkania te odbywały się także, oprócz w/w jednostek, w miejscu zamieszkania klientów.

Istotnym elementem działalności Centrum jest świadczenie poradnictwa dla mieszkańców Katowic (niebędących klientami MOPS), a zgłaszających zapytania dot. problematyki uzależnień - nie tylko od substancji psychoaktywnych.

W 2008 roku zarejestrowano:

| | |
|-----------------------------|----|
| Liczba porad osobistych | 27 |
| Liczba porad telefonicznych | 37 |

d) organizowanie grup terapeutycznych oraz wspomaganie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin:

- dwie grupy DDA (Dorosłych Dzieci Alkoholików) składające się łącznie z **23 osób**, studentów którzy dorastali w rodzinach z problemem alkoholowym, prowadzona na terenie Duszpasterstwa Akademickiego w Zawodziu – łącznie **150 godzin** terapii grupowej oraz konsultacji indywidualnych prowadzonych przez psychoterapeutę z Centrum Psychoedukacji Profilaktyki i Promocji Zdrowia CEPROZ,
- grupy wsparcia organizowane przez Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „DWÓJKA”: **1.203** obecności w grupach wsparcia, **94** obecności w spotkaniach rodzinnych,
- grupa dziecięca i młodzieżowa prowadzona przez Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „DWÓJKA”: łącznie **45** stałych uczestników,
- zajęcia prowadzone w Katowickim Stowarzyszeniu Trzeźwościowym „DWÓJKA” oraz Stowarzyszeniu Trzeźwościowym „Jędrus” (*dane liczbowe w dalszej części sprawozdania*).

e) dofinansowanie obozów terapeutycznych dla rodzin z problemem alkoholowym – w tym zwłaszcza dla dzieci i młodzieży:

- „Ogólnopolski Wiosenny Zlot Rodzin Abstynenckich – Tatry 2008” (Małe Ciche, w dniach 29.04. – 04.05.2008r.) - udział wzięło **126** mieszkańców Katowic (w tym **73** osoby sfinansowano w ramach działań Pełnomocnika Prezydenta ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień, a **53** osoby w ramach MOPS),
- 3 turnusy dwutygodniowych kolonii socjoterapeutycznych dla **158** dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, dotkniętych problemem alkoholowym połączone z programem rehabilitacji psychospołecznej oraz profilaktyki zdrowotnej w Beskidzie Śląskim zorganizowane przez Fundację „Pomoc Dzieciom Śląska”,

- dwutygodniowy obóz integracyjno-terapeutyczny dla **22** osobowej grupy dziecięco- młodzieżowej w Koniakowie (02.08. - 16.08.2008r.), zorganizowany przez Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „DWÓJKA”, ul. Bp. H.Bednorza 22,
- pięciodniowe zimowisko integracyjno – terapeutyczne dla **15** osobowej grupy dziecięco-młodzieżowej w Małym Cichym, zorganizowane przez Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „DWÓJKA”

f) wspieranie działalności następujących punktów informacyjno-konsultacyjnych z zakresu problemów alkoholowych oraz stowarzyszeń abstynenckich i trzeźwościowych:

- Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „DWÓJKA”, ul. Bp. H.Bednorza 22: **3.100** obecności członków Stowarzyszenia w spotkaniach społeczności, **311** porad i informacji telefonicznych, **265** porad w ramach pierwszego kontaktu,
- Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Jędrus”, ul. Macieja 10: **25** osobowa grupa samopomocowa spotykająca się 3 razy w miesiącu, **10** osobowa grupa wsparcia dla osób uzależnionych spotykająca się 4 razy w miesiącu, **280** porad osobistych i telefonicznych miesięcznie, spotkania z psychologiem – 1 spotkanie miesięczne dla **20** osób,
- Punkt informacyjno-konsultacyjny przy Ośrodku Interwencji Kryzysowej dla Rodzin z Problemem Alkoholowym ul. Bednorza 22: **134** porady psychologiczne, **594** porady terapeutyczne, **108** porad prawnych, **1.045** rozmów w ramach nocnych dyżurów telefonu zaufania (w godz. 22⁰⁰ - 6⁰⁰).

Ponadto Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadziła działania związane z procedurą zobowiązania do leczenia odwykowego:

- Zespół ds. Leczenia Odwykowego działający w ramach ww. Komisji podczas **61** posiedzeń rozpatrzył **306** wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego (w tym: **103** wnioski nadesłane przez rodziny, **65** przez Prokuraturę, **112** przez Policję, **8** przez kuratorów sądowych, **12** przez MOPS, **2** przez Sąd oraz **4** przez inne instytucje),
- na wysłane wezwania na rozmowy diagnostyczno - motywujące do leczenia stawilo się **97** osób z problemem alkoholowym, a z zaproszeń dla rodzin skorzystało **101** osób.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie:

a) organizowanie interdyscyplinarnych zespołów interwencyjnych składających się z przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problemami przemocy domowej:

Ośrodek Interwencji Kryzysowej MOPS we współpracy z Terenowymi Punktami Pomocy Społecznej organizuje spotkania Interwencyjnych Zespołów Interdyscyplinarnych, w których biorą udział: policjant, pracownik socjalny, pracownik OIK, pedagog, lekarz - celem podjęcia szybkich i skoordynowanych działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa osobom poszkodowanym. Zadaniem tych Zespołów jest

szybkie reagowanie na docierające sygnały o krzywdzeniu i zaniedbywaniu dzieci.

W 2008 roku odbyło się **85 spotkań** takich zespołów.

Ponadto odbyło się **7 spotkań** strategicznych zespołów interdyscyplinarnych (składających się z przedstawicielami ww. służb), które miały na celu tworzenie nowych systemowych form współpracy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

b) prowadzenie **Ośrodka Interwencji Kryzysowej** Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Ośrodek Interwencji Kryzysowej udziela pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych i rodzinom z problemem przemocy - ze szczególnym uwzględnieniem ochrony dziecka. Pomoc skierowana jest do osób doznających przemocy (ofiary przemocy), osób stosujących przemoc (sprawców przemocy) i świadków przemocy.

Z rodzinami prowadzona jest systematyczna praca w oparciu o indywidualny plan pomocy socjalnej i psychologicznej. Obejmuje ona indywidualne poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne, grupowe formy poradnictwa oraz wizyty w środowisku.

W związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy Ośrodek zapewnia schronienie dla osób, które ze względu na dramatyczną sytuację nie mogą przebywać w dotychczasowym miejscu zamieszkania.

| | |
|---|--------------|
| Łączna liczba klientów objętych pomocą w tym: | 1.292 |
| Ofiary przemocy (osoby dorosłe) | 378 |
| Sprawcy przemocy | 51 |
| Dzieci | 84 |
| Inne kryzysy | 548 |
| Konsultacje rodzinne/grupowe | 231 |

W Ośrodku Interwencji Kryzysowej MOPS świadczone są następujące usługi:

- konsultacje indywidualne dla klientów z problemem przemocy w rodzinie,
- konsultacje rodzinne/grupowe,
- grupowe formy pomocy psychologicznej,
- wizyty w środowisku,
- interwencje,
- kierowanie do miejsc schronienia,
- poradnictwo dla mieszkańców Katowic,
- poradnictwo prawne.

Liczba konsultacji dla klientów OIK

| | |
|---|--------------|
| konsultacje osobiste psychologiczne/pedagogiczne/porady | 2.808 |
| Konsultacje prawne | 428 |

Liczba przeprowadzonych interwencji osobistych i telefonicznych:

| | |
|--------------------------|--------------|
| Interwencje osobiste | 306 |
| Interwencje telefoniczne | 783 |
| RAZEM: | 1.089 |

Interwencje są reakcją na sygnały o krzywdzeniu głównie dzieci i osób starszych. Podejmowane są w wielu przypadkach wspólnie z dzielnicowym. Po przeprowadzeniu działań interwencyjnych wspólnie planowane są następne kroki związane z pomocą. Interwencje służą również przyspieszeniu i zwiększeniu skuteczności działań prawnych w instytucjach wymiaru sprawiedliwości.

▪ **Grupowe formy pracy socjalnej**

Program Pomocy Psychologicznej obejmował 3 formuły pracy grupowej:

– **Grupa psychoedukacyjna (43 osoby, 46 spotkań)**

Celem zajęć jest uzyskanie wsparcia i wiedzy o możliwościach ochrony i rozwiązywania problemu przemocy w aspekcie prawnym, psychologicznym oraz socjalnym. W 2008r. odbyły się dwie pełne edycje zajęć, trzecia została rozpoczęta i jest kontynuowana w 2009r.

- **Trening umiejętności**

Celem zajęć opartych na formule treningowej jest nabycie na podstawowym poziomie umiejętności z zakresu: **komunikacji interpersonalnej, asertywności, radzenia sobie ze stresem**. Oferta kierowana jest do klientek które ukończyły zajęcia grupy psychoedukacyjnej i mają ustabilizowaną sytuację dzięki powstrzymaniu przemocy domowej.

- z treningu **komunikacji interpersonalnej** skorzystało **12** osób (łącznie czas trwania zajęć wynosił 6 godzin),
- z **treningu asertywności** skorzystało 9 osób (łącznie czas trwania zajęć wynosił 9 godzin),
- z treningu dotyczącego **radzenia sobie ze stresem** skorzystały **3** osoby (łącznie czas trwania zajęć wynosił 6 godzin).

▪ **Grupa terapeutyczna dla ofiar przemocy**

Celem zajęć jest łagodzenie długotrwałych skutków doznawania przemocy ze strony bliskich, zyskanie umiejętności interpersonalnych niezbędnych do samodzielnego radzenia sobie jak również stworzenie warunków do całkowitego przerwania koła przemocy i budowania podstaw autonomicznego, konstruktywnego funkcjonowania i decydowania o kształcie własnego życia.

W 2008 roku miało miejsce zakończenie cyklu zajęć rozpoczętych w 2007r.

| | |
|------------------------------|----|
| Liczba uczestników programów | 73 |
| Liczba spotkań | 55 |

▪ **Budowanie naturalnych i środowiskowych grup wsparcia**

Uwzględniając specyfikę zjawiska przemocy i kryzysu praca środowiskowa stanowi stały element w zapewnianiu bezpieczeństwa osobom poszkodowanym.

Budowanie naturalnych grup wsparcia w środowisku w ważnym stopniu przyczynia się do powstrzymania przemocy. Klientami ośrodka są też tzw. świadkowie przemocy (rodzina, sąsiedzi, przyjaciele), którzy wyposażeni w informacje, edukację i wsparcie świadomie i aktywnie wspierają swoich bliskich w sytuacji kryzysu i przemocy.

| | liczba spotkań | liczba osób |
|--------------------------|----------------|-------------|
| Naturalne grupy wsparcia | 84 | 231 |
| Spotkania rodzinne | | |

▪ **Grupa samopomocy dla ofiar przemocy**

Od 2005 roku w siedzibie Ośrodka Interwencji Kryzysowej odbywają się zainicjowane przez Ośrodek spotkania Samopomocowej Grupy Wsparcia dla Ofiar Przemocy i Osób Współzależniących. Spotkania te odbywają się w sposób ciągły tj. w każdą środę w godzinach od 17.00 - 19.00. Uruchomienie samopomocowego środowiska wsparcia jest szczególnie cenne dla osób, które potrzebują stałego wsparcia w kryzysach o charakterze chronicznym.

c) wspieranie finansowe działalności placówek przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzonych przez organizacje pozarządowe

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracował z:

- **Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej dla Rodzin z Problemem Alkoholowym**

(ul. Ks.Bpa Bednorza 22) prowadzonym przez Śląskie Stowarzyszenie „Ad Vitam Dignam” - umowa MOPS ze stowarzyszeniem na zapewnienie doraźnego całodobowego schronienia dla 12 kobiet i kobiet z dziećmi znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających ich bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu oraz świadczenie specjalistycznego poradnictwa, w tym w szczególności psychologicznego i prawnego: **1.983** osobodni (**73** osoby),

- **Stowarzyszeniem im. M. Niepokalanej na Rzecz Pomocy Dziewczętom**

i Kobietom w zakresie prowadzenia przez ww. Stowarzyszenie Ośrodka dla 10 kobiet i kobiet z dziećmi. Usługi Ośrodka polegały na:

- zapewnieniu całodobowego schronienia dla kobiet i kobiet z dziećmi znajdującymi się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadku ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających ich bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu, jak również przymusowej prostytucji,
- świadczenie specjalistycznego poradnictwa, w tym z szczególności: psychologicznego i prawnego,
- zapewnienie produktów żywnościowych umożliwiających całodzienne wyżywienie oraz możliwości samodzielnego sporządzania posiłków z produktów żywnościowych zakupionych przez placówkę

| Liczba osób, które w. skorzystały ze schronienia (narastająco) | Liczba osobodni |
|---|-----------------|
| 9 | 1.325 |

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych

- a) prowadzenie świetlic środowiskowych dla dzieci i klubów profilaktycznych dla młodzieży oraz zlecenie ich prowadzenia organizacjom pozarządowym

Świetlice środowiskowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej adresują swoją pomoc do dzieci i młodzieży w wieku 7-16 lat, uczęszczających do szkoły podstawowej lub gimnazjum, wywodzących się z rodzin kwalifikujących się do pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w szczególności z rodzin ubogich, rozbitych, niepełnych, niezaradnych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym lub uzależnieniami.

Mają one na celu utrzymanie dziecka w jego naturalnym środowisku, poprzez wsparcie funkcji opiekuńczych rodziny. W zakresie potrzeb bytowych, zgodnie ze standardem usług obejmują zadania takie jak: pobyt dzieci w placówkach w godzinach popołudniowych, zapewniając wychowankom w tym czasie poczucie bezpieczeństwa i właściwe warunki do odpoczynku, życia społecznego i nauki przez 5 dni w tygodniu; wyżywienie składające się z dwóch posiłków dziennie.

Głównym celem powyższych oddziaływań jest efektywne przygotowanie dziecka do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu, m.in. poprzez nabycie praktycznych umiejętności życiowych i społecznych, przy jednoczesnym wsparciu rodziny w formie pracy socjalnej oraz poradnictwa psychologiczno – pedagogicznego.

| | Liczba dzieci, które skorzystały z placówki (narastająco) |
|--|---|
| Świetlica Środowiskowa Nr 1 ul. Orkana 7a | 33 + 5* |
| Świetlica Środowiskowa Nr 2 ul. Powstańców 3 | 45 + 15* |
| Świetlica Środowiskowa Nr 3 ul. Gliwicka 74 | 38 + 15* |
| Świetlica Środowiskowa Nr 4 ul. Świdnicka 35 | 37 + 12* |
| Świetlica Środowiskowa Nr 5 ul. Czecha 2 | 31 + 13* |
| RAZEM: | 184 + 60* |

* Liczba uczestników programu „Udane wakacje 2008”.

W Świetlicach Środowiskowych w roku 2008 realizowane były następujące programy:

Świetlica Środowiskowa Nr 1:

- Grupa młodsza: „Chcę być dobrym kolegą. Umiem pracować w grupie.”
- Grupa średnia: „Razem w podróż dookoła świata”.
- Grupa starsza: „Kim jestem, kim chciałbym zostać”.
- Program ogólnoswietlicowy: „Więcej wiem, więcej mogę”

Świetlica Środowiskowa Nr 2:

- Grupa młodsza: „Wiem, kim jestem”, „Poznaję siebie, poznaję swoją grupę”.
- Grupa dziewcząt: „Moje i Twoje słowa”, „Mój wygląd świadczy o mnie”.
- Grupa chłopców: „Jesteśmy grupą”, „Tworzymy wspólnotę”.
- Grupa średnia: „Wiem, co czuję i potrafię to wyrazić”, „W grupie siła”.
- Program ogólnoswietlicowy: „Psychokorekcja zachowań i postaw asocjalnych oraz roszczeniowych u wychowanków”.

Świetlica Środowiskowa Nr 3:

- Grupa młodsza – „Grupowy Teatrzyk Lalek”, „Nie ucz mnie, ale pomóż i pozwól mi się uczyć”, „Bądźmy razem”
- Grupa średnia – „Porozmawiajmy ze sobą”, „Grupa to my”
- Grupa starsza – „Wspólnie do celu”, „Mapa współpracy”.
- Programy ogólnoswietlicowe: „Jesteśmy razem”, „Nasza Świetlica”.

Świetlica Środowiskowa Nr 4:

- Grupa młodsza – „W grupie siła”, „Trening Zastępowania Agresji (ART)”
- Grupa średnia – „Tworzymy zgraną grupę”, „Jesteśmy zgraną grupą”.
- Grupa starsza – „JA i inni”, „Jesteśmy grupą”
- Programy ogólnoswietlicowe: „Katowice – moja duma”, „Program zajęć reedukacyjnych”.

Świetlica Środowiskowa Nr 5:

- Grupa młodsza – „Bajkowy świat”, „Razem różniej”
- Grupa średnia – „Uczciwa praca zawsze się opłaca”
- Grupa starsza – „Uczciwa praca zawsze się opłaca”

Środowiskowy Klub Młodzieżowy jest kontynuacją pracy socjoterapeutycznej Świetlic Środowiskowych. Klub przeznaczony jest dla młodzieży w wieku 13-18 lat, absolwentów szkoły podstawowej, uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych wywodzących się z rodzin kwalifikujących się do pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w szczególności z rodzin ubogich, rozbitych, niepełnych, niezaradnych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym lub uzależnieniami.

Klub działa w godzinach popołudniowych 5 dni w tygodniu. Cele i zadania Klubu są tożsame z zadaniami Świetlic Środowiskowych.

| | | |
|---|---|---------|
| Środowiskowy Klub Młodzieżowy, ul. Krakowska 138 | Liczba dzieci, które skorzystały z placówki (narastająco) | 27 + 7* |
|---|---|---------|

* Liczba uczestników programu „Udane wakacje 2008”

W Środowiskowym Klubie Młodzieżowym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2008 r. realizowane były następujące programy:

W okresie: wrzesień 2007 - styczeń 2008:

- „Domownik to zobowiązuje” – mający na celu zwiększenie odpowiedzialności za miejsce i środowisko w którym się przebywa oraz siebie samych,
- „Już nie dzieci, jeszcze nie dorośli” – mający na celu przygotowanie do roli dorosłego,
- „Spotkajmy się w zgodzie” – mający na celu poprawę komunikacji i integrację grupy.

W okresie: luty – czerwiec 2008:

- „Jak być sobą w dzisiejszym świecie” – mający na celu zwiększenie wiedzy o sobie i swoich zachowaniach w środowisku,
- „Spotkajmy się w zgodzie II” – mający na celu poprawę komunikacji,
- „Domownik to zobowiązuje” – mający na celu zwiększenie odpowiedzialności za miejsce i środowisko w którym się przebywa oraz siebie samych.

W okresie: wrzesień 2008 - luty 2009:

- „Jesteśmy razem” – mający na celu poprawę komunikacji i integrację grupy,
- „Jak radzić sobie z negatywnymi uczuciami” – mający na celu zwiększenie wiedzy o swoich emocjach i sposobach radzenia sobie z nimi.

Realizacja obowiązku szkolnego (według stanu na dzień 31.12.2008 r.):

| | |
|--|----|
| Liczba dzieci, które nie otrzymały promocji do następnej klasy | 4* |
| Liczba absolwentów klas III gimnazjum | 1 |
| Liczba absolwentów gimnazjów, którzy złożyli podania do szkół ponadgimnazjalnych | 1 |

* Młodzież nie otrzymała promocji do następnej klasy z następujących powodów:

- braku zmotywowania rodziców do aktywnych działań na rzecz poprawy sytuacji szkolnej wychowanków, pomimo prowadzonej pomiędzy wychowawcami Klubu, nauczycielami i pedagogami szkolnymi intensywnej współpracy na rzecz poprawy ww. sytuacji,
- krótkiego okresu oddziaływania na wychowanków i niewielkiej możliwości wpłynięcia na ich wyniki w nauce,
- obniżonych możliwości intelektualnych wychowanka (przeniesienie wychowanka do szkoły specjalnej).

Świetlice Środowiskowe, Środowiskowy Klub Młodzieżowy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, w okresie ferii zimowych i wakacji letnich zorganizowały akcję „Zima w mieście 2008”, w której wzięło udział 160 dzieci (wszyscy uczestnicy to wychowankowie Świetlic i Klubu) i „Lato w mieście 2008”, w której wzięło udział 238 dzieci (w tym: 171 dzieci wychowanków Świetlic i Klubu oraz 67 dzieci uczestników programu „Udane wakacje 2008”).

Świetlice prowadzone przez organizacje pozarządowe

Poza jednostkami organizacyjnymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, w celu wsparcia rodzin dysfunkcyjnych w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych tutejszy Ośrodek współpracuje z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi: Świetlice i Kluby dla dzieci i młodzieży oraz poradnictwo specjalistyczne w formie Klubu Młodzieżowego „Wysoki Zamek”.

| Lp. | Nazwa i adres placówki | Przez kogo prowadzona | Liczba miejsc | Liczba dzieci/młodzieży, które/a skorzystały/a z placówki (narastająco) |
|-----|--|---|---------------|---|
| 1. | Świetlica Socjoterapeutyczna (typu specjalistycznego) ul. Morcinka 19 a, Katowice | Fundacja dla Ludzi Potrzebujących Pomocy GNIAZDO | 40 | 45 |
| 2. | Młodzieżowy Klub Wspierania Rozwoju Osobistego (typu specjalistycznego) ul. Morcinka 19 a, Katowice | Fundacja dla Ludzi Potrzebujących Pomocy GNIAZDO | 15 | 19 |

| | | | | |
|----|---|--|----|----|
| 3. | Świetlica Środowiskowa* im. Św. Brata Alberta ul. Brata Alberta 4, Katowice | Ośrodek Św. Jacka Caritas Archidiecezji Katowickiej | 36 | 60 |
| 4. | Klub młodzieżowy „Wysoki Zamek” ul. Gliwicka 96a, Katowice | Wspólnota Dobrego Pasterza | 50 | 50 |

Świetlice i kluby profilaktyczne prowadzone w wyniku umów dotacji i umów zleceń zawieranych przez Urząd Miasta Katowice

| Lp. | Nazwa i adres placówki | Przez kogo prowadzona | Liczba dzieci |
|-----|---|--|---|
| 1. | Ognisko wychowawcze dla dzieci w wieku przedszkolnym (3-5 lat, 5 dni w tygodniu po 5 godz., grupa liczyła max. 15 dzieci) Świetlica terapeutyczna dla dzieci w młodszym wieku szkolnym (6-10 lat, 5 dni w tygodniu po 5,5 godz. grupa liczyła max. 15 dzieci) Świetlica terapeutyczna dla dzieci w starszym wieku szkolnym (11-15 lat, 5 dni w tygodniu po 5,5 godz. grupa liczyła max. 20 dzieci) <i>Wszystkie ww. placówki pracują w ramach Środowiskowego Programu Psychoprofilaktycznego dla Dzieci i Młodzieży oraz ich Rodzin Zagrożonych Marginalizacją Społeczną przy ul. Gliwickiej 148</i> | Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów” ul. Andrzeja 12a | 50 miejsc (łącznie w ciągu całego roku z placówki skorzystało 64 dzieci) |
| 2. | Świetlica Środowiskowa Profilaktyczno – Wychowawcza, ul. Młodzieżowa 10 | Rzymsko-Katolicka Parafia Św. Barbary w Giszowcu | 50 stałych uczestników |
| 3 | Klub Profilaktyczno-Wychowawczy dla Młodzieży „Oratorium”, ul. Młodzieżowa 10 | Rzymsko-Katolicka Parafia Św. Barbary w Giszowcu | 30 stałych uczestników |
| 4. | Świetlica Profilaktyczna w Dąbrówce Małej Al. Niepodległości 4 | Gabinet Terapii Pedagogicznej | 16 stałych uczestników |
| 5. | Klub Młodzieżowy „Graniczna” ul. Graniczna 26 | Rzymsko-Katolicka Parafia W.N.M.P. w Katowicach | 100 stałych uczestników |

b) realizacja Środowiskowych Programów Profilaktycznych na terenie szkół:

- **53** programy prowadzone i finansowane poprzez szkoły (w tym: 23 szkoły podstawowe, 4 zespoły szkół specjalnych, 13 gimnazjów, 1 liceum ogólnokształcące, 1 zespół szkół ogólnokształcących, 1 zespół szkół integracyjnych),
- w zajęciach regularnie uczestniczyło **8.226** dzieci,
- łącznie zrealizowano **29.925** godzin zajęć; w tym zajęć dydaktyczno-wyrównawczych **6.016** godz., sportowych **5.146** godz., artystycznych **4.649** godz., terapeutyczno-pedagogicznych **3.090** godz., imprez integracyjnych i wycieczek **3.105** godz., zajęć komputerowych **1.566** godz., innych np. kółek zainteresowań **6.353** godz.

- w realizację było zaangażowanych **553 realizatorów** oraz **286 wolontariuszy**,
- programy realizowane były przy współpracy różnych instytucji (szkoły, terenowe punkty pomocy społecznej MOPS, stowarzyszenia sportowe, lokalni przedsiębiorcy),
- każdy program prowadzony był przez koordynatora programu, najczęściej pedagoga lub psychologa szkolnego (osoby te oraz realizatorzy programów objęci byli rozbudowanym systemem szkolenia – opisanym w punkcie „e”).
- programy skierowane są w pierwszej kolejności do dzieci zaniedbanych i sprawiających trudności wychowawcze ; wśród dzieci uczestniczących w programach stwierdzono m.in. następujące problemy:
 - przemoc w rodzinie: 427,
 - problem alkoholowy w rodzinie: 908,
 - problemy wychowawcze: 1.749,
 - bezrobocie rodziców: 1.121,
 - matka lub ojciec samotny: 1.134,
 - nieprawidłowa sytuacja wychowawcza w rodzinie: 1.278,
 - dysfunkcje rozwojowe i problemy zdrowotne dziecka: 757,
 - nieprzystosowanie społeczne rodzin: 680.

W Środowiskowych Programach Profilaktycznych uczestniczą również dzieci u których nie stwierdzono ww. problemów - w 2008 roku łącznie we wszystkich programach uczestniczyło 1.828 takich dzieci (co stanowi 22,2% wszystkich uczestników programów). Pozwala to nadać programom charakter otwarty, co ma szczególne znaczenie ponieważ zajęcia odbywają się na terenie szkół. Dzięki temu uczestnicy nie są narażeni na etykietowanie bycia „gorszymi”. Ponadto występuje modelowanie pozytywnych zachowań ze strony rówieśników nie wykazujących żadnych zaburzeń i problemów.

c) prowadzenie środowiskowych programów profilaktycznych w formie pozalekcyjnych zajęć sportowych realizowanych poprzez uczniowskie kluby sportowe:

- zajęciami objęto **1.926** dzieci i młodzieży,
- w celu realizacji tego zadania Wydział Sportu i Turystyki przyznał dotacje następującym Uczniowskim Klubom Sportowym :

| <i>Lp.</i> | <i>Nazwa organizacji</i> | <i>adres</i> | <i>Środki finansowe przekazane w ramach umowy dotacji</i> | <i>Ilość dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach</i> |
|------------|--------------------------|----------------------|---|---|
| 1 | MUKS NAPRZÓD JANÓW | ul. Nałkowskiej 10 | 66.000,00 | 288 |
| 2 | UKS SOKÓŁ 22 | ul. Wolskiego 3 | 16.120,00 | 126 |
| 3 | UKS SOKÓŁ 43 | ul. Brynicy 7 | 31.200,00 | 143 |
| 4 | UKS C.HARTWIG | ul. Krzywoustego 11 | 9.120,00 | 17 |
| 5 | UKS ŻACZEK | ul. Hłakowiczówny 13 | 20.737,00 | * |
| 6 | UKS „4” | ul. Trzech Stawów 10 | 45.220,00 | 140 |
| 7 | UKS „SP 27“ | ul. Łętowskiego 18 | 35.200,00 | 248 |
| 8 | MKKS GLORIA | ul. Lubiny 9 | 16.000,00 | 130 |

| | | | | |
|----|-------------------------------|-------------------------|------------|-------|
| 9 | MKS PAŁAC MŁODZIEŻY | ul. Mikołowska 26 | 39.647,06 | 482 |
| 10 | UKS OMEGA | ul. Wojciecha 9 | 12.650,00 | 50 |
| 11 | UKS PiK | ul. 3 Maja 42 | 11.420,00 | 62 |
| 12 | UKS TORNADO | ul. Marcinkowskiego 17 | 7.193,00 | 59 |
| 13 | UKS SZOPIENICE | ul. 11 Listopada 13 | 25.250,00 | 100 |
| 14 | UKS SPARTAKUS | ul. Bielska 14 | 2.500,00 | 25 |
| 15 | UKS 06 KATOWICE - POŁUDNIE | ul. Boya-Żeleńskiego 26 | 11.740,00 | 56 |
| | SUMA | | 349.997,06 | 1.926 |

* Dane zamieszczone w sprawozdaniu z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Narkomanii na 2008r. (UKS Żaczek był realizowany i finansowy równolegle w ramach obydwu programów)

d) prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców w zakresie używania substancji psychoaktywnych, a zwłaszcza alkoholu:

- „**NOE**” (4 godzinny program dla młodzieży szkół średnich, z możliwością bezpłatnych konsultacji i pomocy w Ośrodku Profilaktyczno-Szkoleniowym im ks. Fr. Blachnickiego, ul. Gawronów 20): **10** edycji, w których łącznie wzięło udział **578 uczniów** z **8** szkół ponadgimnazjalnych;
ewaluacja programu: z anonimowych ankiet przeprowadzonych po zrealizowaniu każdej edycji programu wśród jego uczestników wynika że: średnia ocena programu (w skali 1-6) wyniosła 4,9; 16% to osoby potrzebujące dalszej pomocy, na pytanie „Czy moje życie może być bez alkoholu?” 67% uczestników programu odpowiedziało pozytywnie,
- „**KOREKTA**” (3 godzinny program prowadzony w szkołach ponadgimnazjalnych w klasach III lub wytypowanych klasach II): **25** edycji, **734** uczestników;
ewaluacja programu: średnia ocena programu (w skali 1-6) wyniosła 4,8
- Spektakl profilaktyczny pt. „**Każdy ma swoje Westerplatte**”, oparty na tekstach Jana Pawła II – przygotowany i wystawiony w Parafii Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny przy ul. Granicznej 26 w Katowicach, w dniu 20 czerwca 2008r.,
- Program z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych realizowany przez **Komendę Hufca ZHP Katowice**: 4 spotkania w których wzięło udział **68** uczestników,
- Program „**Animowanie tradycyjnych zabaw jako forma profilaktyki w środowiskach szczególnie narażonych na zaistnienie problemów alkoholowych i narkotykowych**” realizowany przez Wspólnotę Dobrego Pasterza – Klub Młodzieżowy „Wysoki Zamek”: zorganizowano imprezy dla młodzieży, promujące życie i zabawę na trzeźwo (w tym Wieczór Zabaw Andrzejkowych, Mikołajowy koncert dla młodzieży, Spotkanie Wigilijne dla młodzieży i dorosłych, Bezalkoholowy Bal Sylwestrowy) – razem we wszystkich spotkaniach uczestniczyło **200 osób**,

- **„Zimowa Gala Trzeźwości”** – program zrealizowany przez Katolicką Fundację Dzieciom, który obejmował następujące cykle zajęć:
 - „Kondycja i zdrowie” - sprzyjał wzmocnieniu więzi rodzinnych w szczególności w relacji ojciec-syn, wzbudziły chęć alternatywnego sposobu spędzania czasu wolnego i czynnego wypoczynku,
 - „Czarujący wygląd” - sprzyjał wzmocnieniu więzi rodzinnych w szczególności w relacji matka-córka, uświadomiły potrzebę troski o własne zdrowie i wygląd, podniosły poczucie własnej wartości,
 - „Rodzinne Świąta” – pozwolił na zdobycie umiejętności zadbania o świąteczny nastrój w domach oraz odświeżony ubiór dla siebie i całej rodziny, sprzyjał wzmocnieniu więzi rodzinnych,
 - Wyjazd w ramach zajęć „Śnieżna radość” – zapewnienie spokoju i relaksu oraz regeneracja sił fizycznych i psychicznych dzieci z trudnych środowisk rodzinnych.

Liczba osób objętych ww. działaniami to **150 dzieci i 300 dorosłych**.

- **„Cykl spotkań rodzinnych – kultura wolnego czasu”** – program realizowany przez Świetlicę Środowiskową Profilaktyczno-Wychowawczą im. Św. Brata Alberta przy Parafii św. Barbary w Giszowcu obejmował: wyjazd integracyjny dla rodzin, turniej rodzinny, spotkanie przy stole (wspólne kolędowanie): objęto **50** dzieci i **30** rodziców,
- Przedsięwzięcie profilaktyczne propagujące trzeźwy tryb życia i zmierzające do integracji rodzin zagrożonych alkoholizmem i narkomanią pt. **„Zdrowe święta – trzeźwe święta”** realizowane przez Caritas Archidiecezji Katowickiej – Ośrodek św. Jacka: programem objęto, w ramach 4 świetlic środowiskowych (2 ze Śródmieścia oraz Murcek i Dębu), **96** dzieci oraz **43** matki,
- Program prewencyjno-edukacyjny **„Bezpieczne Dziecko – Przyjaciół Sznupka/Bezpieczny Gimnazjalista”**

Adresaci programu:

| | |
|---|-------------|
| – uczniowie szkół podstawowych: | 14.470 osób |
| – uczniowie szkół gimnazjalnych: | 8.941 osób |
| – uczniowie zespołów szkół specjalnych | 908 osób |
| – dzieci grup przedszkolnych („zerówek”): | 6.777 osób |
| – rodzice / opiekunowie uczniów: | 24.000 osób |
| Ogółem liczba adresatów: | 55.096 osób |

Program **„Bezpieczne Dziecko – Przyjaciół Sznupka/Bezpieczny Gimnazjalista”** otrzymał dotację z „Rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem Bezpieczniej”, dzięki której udało się zrealizować dodatkowe działania: zorganizować konferencję naukowo szkoleniową, przeprowadzić szkolenia interdyscyplinarne i wydać podręcznik do realizacji programu na terenie szkół

Konferencja:

W Górnos Śląskim Centrum Kultury w Katowicach w dniu 2 października 2008r. odbyła się konferencja naukowo-szkoleniowa „Jak pomóc krzywdzonemu dziecku?”, pod patronatem honorowym Prezydenta Miasta Katowic i Komendanta Miejskiego Policji w Katowicach oraz patronatem naukowym Rektora Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach.

Celem konferencji było upowszechnienie wiedzy z zakresu problematyki rozpoznawania i pomocy w sytuacjach przemocy wobec dziecka oraz budowanie systemowego oddziaływania instytucji zaangażowanych w profilaktykę w mieście Katowice. W konferencji uczestniczyli: pedagodzy, psychologowie szkolni, nauczyciele, dyrektorzy szkół i placówek oświatowych, wychowawcy przedszkoli, lekarze pediatrzy, pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Ośrodka Interwencji Kryzysowej, kuratorzy sądowi, funkcjonariusze Policji i Straży Miejskiej, przedstawiciele organizacji pozarządowych i Śląskiego Wyższego Seminarium Duchownego. Udział w konferencji był bezpłatny, wszystkim uczestnikom wręczono materiały konferencyjne i certyfikaty. Łącznie w konferencji wzięło udział ok. **500 osób**.

Szkolenia pn. „Interdyscyplinarna formuła pracy w obszarze interwencji i pomocy psychologicznej w sytuacjach przemocy” – w wymiarze 10 godzin szkoleniowych; odbyło się w 7 grupach (według dzielnic miasta Katowice). składających się z: pedagogów, psychologów, nauczycieli, wychowawców przedszkoli, funkcjonariuszy Policji, Straży Miejskiej, pracowników socjalnych, kuratorów i przedstawicieli instytucji pomocowych zajmujących się współpracą ze szkołami w zakresie bezpieczeństwa i przeciwdziałania niedostosowaniu społecznemu. Łącznie w szkoleniach wzięło udział **141 osób**.

Podręcznik: w formie książkowej (format A4, 232 strony wraz z płytą CD) zawiera wszystkie materiały utworzone przez zespół koordynujący Program i instytucje współpracujące w jego opracowaniu – takie jak: scenariusze, materiały edukacyjne i pomocnicze, wzory ulotek, plakatów, kart pracy, gier i inne.

e) organizowanie dla nauczycieli konferencji lub szkoleń dotyczących profilaktyki używania substancji psychoaktywnych, a zwłaszcza alkoholu:

W ramach cyklu szkoleń dla koordynatorów i realizatorów środowiskowych programów profilaktycznych zorganizowanych przez Ośrodek Profilaktyczno-Szkoleniowy im. Ks. Blachnickiego przy ul. Gawronów 20 zrealizowano następujące szkolenia:

- „Umiejętności komunikacyjne i społeczne realizatorów oraz uczestników programów - program *Mediator*” (2 edycje),
- „Praca wychowawcza z dzieckiem z rodziny dysfunkcyjnej” (2 edycje),
- „Wolontariat i jego możliwości wykorzystania w szkołach przy realizacji programów profilaktycznych”,
- „Umiejętności wychowawcze, terapeutyczne, interwencyjne: praca z dzieckiem nadpobudliwym – podstawy” (2 edycje),
- „Umiejętności wychowawcze, terapeutyczne, interwencyjne: praca z dzieckiem nadpobudliwym – poszerzenie”,
- „Umiejętności wychowawcze, terapeutyczne, interwencyjne: praca z dzieckiem nieśmiałym, zahamowanym psychoruchowo”,
- „Arteterapia - zastosowanie metod i technik terapeutycznych w ramach programów profilaktycznych” (5 edycji),

- „Analiza własnej pracy realizatora i koordynatora programów profilaktycznych – analiza przypadków”

Całkowita liczba uczestników w powyższych szkoleniach to **330 osób**. W ankietach ewaluacyjnych średnia ocena merytorycznej strony cyklu szkoleniowego i prowadzących zajęcia wyniosła 5,2 (w skali od 1 do 6).

f) wspieranie i prowadzenie działań promujących trzeźwość, w tym propagujących wiedzę na temat FAS (alkoholowego zespołu płodowego):

- udział 48 szkół podstawowych i gimnazjalnych w Ogólnopolskiej Kampanii „**Zachowaj Trzeźwy Umysł**” (była to siódma edycja tej kampanii i wzięło w niej udział ponad 900 samorządów). W konkursach realizowanych w ramach kampanii uczestniczyło około **8.000** uczniów z Katowic. Uczniowie mieli możliwość uczestniczyć w konkursach i przysyłać swoje prace plastyczne bądź rozwiązania do organizatora kampanii, którym jest Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych w Poznaniu. Wśród laureatów znalazło się 39 uczniów i 7 zespołów klasowych z katowickich szkół. Uczeń z Gimnazjum nr 9 otrzymał jedną z głównych nagród, których wręczenie odbyło się w Centrum Olimpijskim w Warszawie.

- Trzeźwościowy Festyn Integracyjny zorganizowany w dniu 15.06.2008r. przez Ośrodek Profilaktyczno-Szkoleniowy im. Ks. Błachnickiego przy ul. Gawronów 20, udział wzięło około **600** osób.

- program „Cięża bez alkoholu” realizowany przez Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Ich Rodzin MOPS (opisany w punkcie „1b”).

g) zaopatrywanie w materiały szkoleniowe dotyczące problematyki używania substancji psychoaktywnych (zwłaszcza alkoholu i narkotyków) oraz przemocy domowej różnych grup zawodowych oraz zakup lub druk plakatów, ulotek, informatorów o takiej tematyce dla mieszkańców Katowic:

- przekazanie materiałów (plakatów, ulotek) do szkół w ramach Ogólnopolskiej Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”,
- dystrybucja ulotek-informatora „Miejsca pomocy osobom uzależnionym od alkoholu narkotekom oraz ich rodzinom na terenie Katowic”: m. in. Komendy Miejskiej Policji i komisariatów, szkół, placówek pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, grup Anonimowych Alkoholików, Biura Obsługi Mieszkańców w Urzędzie Miasta,
- przekazanie KMP Policji 80 plakatów w ramach ogólnopolskiej akcji „Pilnuj drinka” w celu rozprowadzenia w placówkach gastronomicznych - poprzez dzielnicowych z komisariatów Policji,
- opracowanie i druk 2000 sztuk następujących plakatów informacyjno-profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom, których głównym celem jest dotarcie z informacją o niebezpieczeństwie uzależnienia do jak najszerszej grupy mieszkańców miasta:
 - „Twojego dziecka to też może dotyczyć”- format A2, 500 sztuk – plakat ukazuje niebezpieczeństwo wpadnięcia w nałóg każdego człowieka, w tym zwłaszcza osób młodych, pozornie “niewinnych” dzieci,
 - „Używki to nie dla nas” - format A2, 500 sztuk – plakat przedstawia troje młodych ludzi, którzy zgodnie swoją postawą wskazują na to, że używki to nie jest ich sposób życia,

- „Bezpłatna pomoc dla mieszkańców Katowic” - format A2, 500 sztuk – na plakacie wyszczególnione są najważniejsze symptomy uzależnienia od alkoholu i substancji psychoaktywnych oraz podane adresy, pod którymi można uzyskać pomoc w sprawie poznania przyczyn a przede wszystkim możliwości rozwiązania problemu związanego z nałogiem,
- „Sprzedawco przestrzegaj prawa!”- format A4, 500 sztuk – plakat zawiera najważniejsze przepisy dotyczące alkoholu a jego główne zadanie polega na przypominaniu sprzedającym alkohol o obowiązku przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Powyższe plakaty zostaną przekazane do ośrodków pomocy działających na terenie miasta Katowice, Komisariatów Policji, placówek służby zdrowia, instytucji kultury, punktów zajmujących się sprzedażą napojów alkoholowych oraz do poszczególnych Wydziałów Urzędu Miasta.

Ponadto wraz z Wydziałem Działalności Gospodarczej w styczniu 2009r. rozpoczęto akcję wręczania przedsiębiorcom odbierającym zezwolenie na sprzedaż napoi alkoholowych plakatu „Sprzedawco przestrzegaj prawa!”

h) w razie potrzeby przeprowadzenie badań monitorujących problemy alkoholowe i narkotykowe w Katowicach

W związku z ogłoszonym w październiku 2008 r. przez Marszałka Województwa Śląskiego konkursem na projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Wydział Polityki Społecznej we współpracy z Biurem Funduszy Europejskich Urzędu Miasta Katowice złożył wniosek o dofinansowanie projektu, którego głównym celem jest stworzenie systemu diagnozowania i kreowania rozwiązań problemów społecznych (w tym uzależnienia od alkoholu i narkotyków) w mieście Katowice. Projekt realizowany będzie przez miasto Katowice, który jednocześnie będzie liderem projektu. Realizacja projektu odbywać się będzie we współpracy z Partnerami: Uniwersytetem Śląskim, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Katowicach oraz firmą Europartner z siedzibą w Katowicach Ponadto w realizację projektu zaangażowani będą: Miejska Komenda Policji, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe działające na rzecz mieszkańców miasta Katowice. Planowany termin realizacji projektu: 1 września 2009 – 30 czerwca 2011 roku. Projekt nie wymaga wkładu własnego gdyż w 100% jest finansowany z dotacji rozwojowej ze środków krajowych oraz z Europejskiego Funduszu Społecznego przekazywanej przez Instytucję Pośredniczącą, tj. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

i) wspieranie grup młodzieżowych liderów trzeźwości:

- szkolenie młodzieżowych liderów trzeźwości – współfinansowanie uczestnictwa 4 osób z terenu Katowic w IX Ponadregionalnej Edycji Powiatowej Młodzieżowej Szkole Liderów w Mikołowie,
- dwudniowe warsztaty prowadzenia zabaw i imprez bezalkoholowych dla animatorów grup młodzieżowych dla 42 osób pracujących w świetlicach środowiskowych, stowarzyszeniach i klubach młodzieżowych na terenie Katowic zorganizowane przez Fundację „Światło Życie” Ośrodek Profilaktyczno Szkoleniowy im. ks. Fr. Blachnickiego w Katowicach

ewaluacja programu: średnia ocena programu (w skali 1-6) wyniosła 5,23

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

a) dotowanie zadań stanowiących realizację Programu:

Dotowano następujące podmioty nie zaliczane do sektora finansów publicznych działające w obszarze pożytku publicznego i realizujące zadania wynikające z Programu:

| | |
|--|--------------|
| Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Dwójka” | 55.280,00 zł |
| Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Jędrus” | 17.480,00 zł |
| Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów” | 133.350,00zł |
| ZHP Komenda Hufca Katowice | 2.500,00 zł |
| Rzymsko-Katolicka Parafia św. Barbary | 70.000,00 zł |
| Katolicka Fundacja Dzieciom | 84.690,00 zł |
| Fundacja Pomoc Dzieciom Śląska | 29.900,00 zł |
| Fundacja Pomocy „Nowy Świat” | 11.800,00 zł |
| 15 uczniowskich klubów sportowych | 349.997,06zł |

b) zlecenie wykonania zadań z zakresu Programu,

Realizacja programu była prowadzona poprzez:

- jednostki organizacyjne miasta: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejską Izbę Wyrzeźwień i Ośrodek Pomocy dla Osób Uzależnionych od Alkoholu, szkoły prowadzące samodzielnie obsługę finansowo-księgową oraz obsługiwane w tym zakresie przez Zespół Obsługi Jednostek Oświatowych,
- wyspecjalizowane w zakresie profilaktyki uzależnień organizacje pozarządowe oraz specjalistów prowadzących działalność gospodarczą.

c) w przypadku uzasadnionych potrzeb organizowanie szkoleń przedstawicieli różnych zawodów w zakresie problemów alkoholowych

- konferencja i szkolenia w ramach Programu „Bezpieczne Dziecko-Przyjaciół Sznupek” (opisane w punkcie 3 d)

5. Podejmowanie interwencji oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego w związku z naruszeniem art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, które zabraniają reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18 oraz na kredyt lub pod zastaw.

Zespół Kontrolny Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadził 29 kontroli, którymi objęto 115 placówek sprzedających alkohol (58 sklepów i 57 lokali gastronomicznych). W wyniku kontroli w 47 przypadkach patrol Straży Miejskiej nałożył grzywnę z tytułu zaistniałych nieprawidłowości (brak uwidocznionego napisu o szkodliwości spożywania alkoholu), a w 4 przypadkach Straż Miejska skierowała sprawy do sądu rejonowego wydział grodzki

6. Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu poprzez Kluby Integracji Społecznej prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

W ramach Zespołu Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych prowadzono wolontariat osób bezrobotnych. W działaniach readaptacyjnych wolontariat stanowi ważny etap przygotowywania osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Ideą wolontariatu osób bezrobotnych jest umożliwienie osobom wykluczonym z rynku pracy powrotu do tzw. „rytmu pracy” po długim okresie bezczynności zawodowej - poprzez podjęcie pracy wolontaryjnej. Praca w ramach wolontariatu nie ma być celem, a jedynie narzędziem służącym osobom bezrobotnym do zdobycia doświadczenia zawodowego, uzyskania nowych umiejętności, sprawdzenia się podczas wykonywania obowiązków nałożonych przez pracodawcę, ale także sprawdzenia swoich umiejętności interpersonalnych podczas rozmowy z pracodawcą. Ważnym aspektem jest także przywrócenie osobom poczucia własnej wartości i godności, bo wiele z nich w przeszłości było docenianymi i realizującymi się pracownikami. Pożyteczne zagospodarowanie czasu, powrót „między ludzi” i poczucie bycia potrzebnym są najwartościowszymi stymulatorami do wyrwania się z kręgu osób wykluczonych. Aby usprawnić koordynację wolontariatu została stworzona komputerowa baza danych o kandydatach do prac wolontaryjnych oraz baza ofert pracy wolontaryjnej zgłaszanych przez poszczególne jednostki wewnętrzne MOPS oraz organizacje pozarządowe.

| Baza danych dot. Wolontariatu – rok 2008 | MOPS | Organizacje pozarządowe |
|--|------|-------------------------|
| Ilość podmiotów zgłaszających zapotrzebowanie na wolontariuszy | 20 | 11 |
| Ilość miejsc pracy wolontaryjnej w bazie | 60 | |
| Ilość wolontariuszy w bazie | 28 | |

II. Struktura finansowania Programu:

Wydatki poniesione na realizację Programu są klasyfikowane w budżecie miasta Katowice w następujący sposób:

Dział 851 Ochrona zdrowia, Rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Plan: 3.890.188,00 zł
Wykonanie: 3.794.125,57 zł tj. 97,53%

Dysponenci środków finansowych:

Pełnomocnik Prezydenta ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień:

Plan : 256.480,00 zł
Wykonanie 256.478,77 zł tj. 100 %

Wydział Zarządzania Kryzysowego:

Plan: 50.000,00 zł
Wykonanie: 49.896,15 zł tj. 99,79 %

Wydział Sportu i Turystyki:

| | | |
|------------|---------------|---------|
| Plan: | 350.000,00 zł | |
| Wykonanie: | 349.997,06zł | tj.100% |

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach:

| | | |
|------------|-----------------|------------|
| Plan : | 1.861.073,00 zł | |
| Wykonanie: | 1.810.845,86 zł | tj. 97,30% |

W tym:- finansowanie działalności:

| | |
|---|---------------|
| - Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin: | 268.239,48 zł |
| - 5 świetlic MOPS i Klubu Młodzieżowego: | 622.939,59 zł |
| - Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz schronienia dla ofiar przemocy: | 361.959,55 zł |
| - świetlice i Klubu Młodzieżowego „Gniazdo” oraz świetlice terapeutycznej im. św. Brata Alberta: | 294.100,05 zł |
| - dotacja dla Wspólnoty Dobrego Pasterza na prowadzenie Klubu Młodzieżowego „Wysoki Zamek”: | 52.652,00 zł |
| - remont pomieszczeń świetlic przy ul. Gliwickiej 74a oraz Placu Powstańców 3: | 56.031,00 zł |
| -zakup usług w Ośrodku Interwencji Kryzysowej prowadzonym przez Śląskie Stowarzyszenie „Ad Vitam Dignam”: | 102.033,00 zł |
| - finansowanie działalności Zespołu Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych - utrzymanie: | 52.891,19 zł |

Miejska Izba Wytrzeźwień i Ośrodek Pomocy dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Katowicach:

| | | |
|------------|---------------|------------|
| Plan: | 520.478,00 zł | |
| Wykonanie: | 516.656,24 zł | tj. 99,27% |

Zespół Obsługi Jednostek Oświatowych oraz szkoły samodzielne:

| | | |
|------------|---------------|------------|
| Plan: | 435.000,00 zł | |
| Wykonanie: | 419.434,43 zł | tj. 96,42% |

Realizowane w 53 placówkach:

Szkoły Podstawowe nr: 2, 5, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 27, 29, 31, 34, 36, 42, 44, 45, 47, 51, 53, 59, 62, 65, 66, 67

Zespoły Szkolno-Przedszkolne nr: 1, 2

Zespół Szkół Integracyjnych nr 1, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 7,

Zespół Szkół nr 1

Gimnazja nr: 3, 4, 5, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 23

Zespoły Szkół Specjalnych nr: 8, 9, 10, 11, 12

VIII LO

Wydział Polityki Społecznej

| | | |
|------------|---------------|-------------|
| Plan: | 417.157,00 zł | |
| Wykonanie: | 390.817,06 zł | tj. 93,69 % |